

Melléklet a 289/2018. (XI. 29.) számú önkormányzati határozathoz

---

OKTATÁSI ANYAG

---

ebtartók számára

2018.
szeptember 4.

Tartalomjegyzék

Előszó	3
Bevezetés	4
1. fejezet: A kiválasztás menete	6
A modern kutyatartás céljai.....	6
Hogyan válasszunk kutyát? – A GONDOS módszer	6
G, mint Gondolkozzunk el!	6
O, mint Olvassunk utána!.....	7
N, mint Nézzünk körbe otthon!	7
D, mint Dolgozzuk össze!.....	7
O, mint Oltassuk be!	7
S, mint Szeressük a kutyánkat!	8
2. fejezet: A kutya táplálása	8
Kölyökkutya táplálása	8
Felnőtt kutya táplálása	9
Idős (senior) kutya táplálása	9
Szoptató szuka táplálása	10
3. fejezet: A kutya szőrzetének ápolása	10
Kefélés.....	10
Fürdetés	11
Karomvágás	11
A fülek tisztítása.....	12
Szemtisztítás és fogmosás	12
Bűzmirigyek	12
4. fejezet: Alapvető nevelési módszerek	12
5. fejezet: Állategészségügyi szabályok	13
A szopornyica tünetei.....	13
A Parvovírus tünetei.....	13
Az Aujeszky féle betegség oka és tünetei	13
A szükséges oltási programról mindig konzultáljunk állatorvosunkkal.....	14
Az ivartalanítás fontossága	14
6. fejezet: Jogi kötelezettségek	14
Kutyatartók kötelességei az állatvédelmi törvényben:	14
Kutyatartók kötelességei a kedvtelésből tartott állatokról szóló kormányrendeletben	15
Felhasznált források:	16

Előszó

A kedvtelésből tartott háziállatok felnevelése és szakszerű tartása ugyanakkora jelentőséggel bír a gazda és az állat számára egyaránt. A háziasítással számtalan faj került az ember fennhatósága alá, jólétük, egészségük, viselkedésük az embertől függ. Ma a kutyatartás általános dolog a társadalomban. Vannak emberek, akik meggondolatlanul "majomhobbyból" vásárolnak meg kutyákat, majd ha ráunnak 90% - a utcára kerül. Ezek párosodásából lesznek a keverék és a korcs kutyák, amelyek megfelelő gondoskodás híján elpusztulnak, illetve gyakran kárt okoznak a közvetlen környezetüknek, ezért befogásra kerülnek és menhelyen végzik.

Az egyik legrégebben háziasított faj a farkas ősókkal rendelkező kutya. Az évezredek során ezt a fajt kedvére formálta sok neves tenyésztő a szerint, milyen célt tűzött ki a keresztezéssel. Így alakultak ki a közismert kutyafajták, melyek méretben, viselkedésben különböznek ugyan, de a közös ős és az emberhez való viszonyuk összeköti őket. Ennek a tananyagának több célja is van. Egyrészt olyan ismeretekkel ruházza fel olvasóját, amellyel „jobb” gazdája lehet kutyájának, másrészt a leendő kutyatulajdonosoknak is segít a hozzájuk legjobban illő fajta kiválasztásában, szakszerű táplálásában, nevelésében, állatorvosi ellátásában. A szerző célja nem kifejezetten az oktatás, hanem a kutyatartással járó felelősség megismertetése, illetve egy olyan személetmód átadása amely – reményei szerint- évekkel meghosszabbíthatja az ember legjobb barátjának életét. A kiadvány szerkezetének kialakítása során arra törekedtünk, hogy logikusan mégis könnyen érthetően ismertessük meg az olvasót a kutya eredetével, viselkedésével, táplálásával, a leggyakoribb betegségekkel, valamint az alapvető fegyelmezési-nevelési módszerekkel, és az ebtartókra vonatkozó állatjóléti szabályokkal.

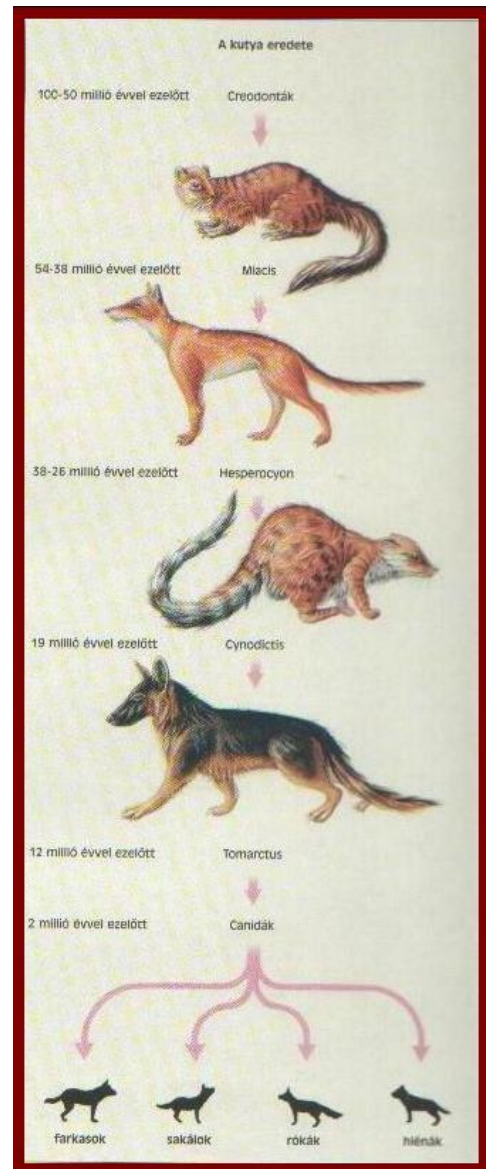
Bevezetés

A kutya eredete

A kutya származása hosszú időn keresztül rejtély volt. A farkastól, a sakáltól vagy más ismeretlen őstől származik? A tudósok nagy része úgy gondolja, hogy a farkas a kutya legközelebbi rokona. És ez egyáltalán nem meglepő! Hiszen sok közös tulajdonságuk van. A kutyára jellemző 90 tulajdonság közül 70 megtalálható a farkasoknál. Egy másik bizonyíték: képesek egymással "házasodni". És ha a kutyák visszatérnek a szabad életbe, csapatokat alkotnak és együtt vadásznak, sokszor nagyobb állatokra, mint ők. Ugyanúgy, mint a farkasok, ők is igen szoros rangsorban élnek, amelyben vannak uralkodó egyedek és alattvalók.

Valamikor a földtörténeti pliocén korszakban, amikor a nagy jégmezők újra és újra előnyomultak dél felé, majd visszahúzódtak északra, megjelentek a FARKASOK. A farkasok könnyen alkalmazkodnak mindenféle időjáráshoz. Találkozhatunk velük hideg és mérsékelt tájakon egyaránt.

A kutya két farkas házasításából (domesztikációjából) származik: az egyik az északi nagyfarkas, amelytől a sarki kutyák és a spicc kutyák származnak, a másik a kis indiai vagy arab farkas, amelytől az őskori kutyafajták erednek.

1. kép: A kutyafélék kialakulása

Miként lett a *Canis lupus* -ból *Canis familiaris* ?

Ez kétségtelenül az egyik legérdekesebb történet, amely az emberrel és állattal megtörtént: ez egy olyan megállapodásnak a története, amely évezredek óta tart.

30 000 évvel ezelőtt az ázsiai sztyeppén a Cro - Magnoni emberek kezdetleges eszközökkel felfegyverkezve csendesen egy növényevő állatcsoporthoz közel lopóztak. De ugyanakkor egy farkasfalka is megtámadta az állatokat, amelyek közül felfalták a betegeket és a védteleneket. Aztán legközelebb is a farkasok győztek! Minden este eljátszották ezt, az emberek pedig hagyták. Nem ijedtek meg. Később már egy mamut elszórt maradványai is kielégítették a farkasok étvágyát, és az emberek békében alhattak a vadállatokkal, mert a közelben levő farkas jelezte ezek közeledtét.

20 000 évvel később a díszlet megváltozott, de a főszereplő még mindig az ember és a farkas. Az első okos, míg a második otthonosabb. A farkasok számára kényelmesebb az élet a kétlábúak között. A Homo Sapiens pedig így gondolkozik: Miért is ne nevelné fel őket fogságban, és használná fel őket a vadászatban? És így született meg ez a kapcsolat. A kutya volt az első állat, amit házasítottak. Ez a kezdete a nagy barátságának.

A "megszelídített" farkas generációkon keresztül lassan kutyává alakult át és lassanként elvesztette a kifinomult érzékeit, amelyek segítségével életben tudott maradni a vadonban. Az emberek különböző munkára tenyésztették ki őket: a leggyorsabbakat és a legszelidebbeket vadászatra, a legközvetlenebbeket és legerősebbeket őrzésre. A környezetnek megfelelően új fajták alakultak ki, mint ahogy újabb ugatások is létrejöttek. A kutyák füle meghosszabbodott, aztán néhány fajtánál lekonyult: bár ezek rosszabbul látnak és hallanak, hogy kompenzálják a hiányosságukat, jobb a szaglásuk. Már a háziiasítás kezdetén több alfaj alakult ki: a karcsú sztyeppe kutyák, az erős és kitartó északi kutyák, és a nagy, vastagszőrű nehéz hegyi kutyák. Időszámításunk előtt 6000 évvel már két kutyafajtát használtak: az agarakat a vadászathoz és a szelindeket a háborúban. A többinek se nyakörve, se gazdája nem volt, szabadon éltek az utcákon. De az emberek nemcsak munkára használták a kutyákat, hanem egyes területeken istenként tisztelték őket. Mint például Egyiptomban, ahol a piramisokban a fáraók mellett mumifikált kutyákat is eltemettek. A középkortól a vadászat volt az egyik dolog, amiért az urak érdeklődtek a kutyák iránt. A legjobb fajtákat tenyésztették ki erre: az agarat karcsúsították, míg a szelindeket erőteljesre formálták. A XVI. sz.-ban az angolok már rengeteg kitenyésztett, különösen madarak vadászatához alkalmas kutyafajtát szállítottak Európába.

A reneszánsz alatt a kisméretű kutyák hamar a nemesi élet szimbólumai lettek. Minél kisebbek és aranyosabbak voltak, annál jobban tetszettek. A nagy olasz és flamand festők képein ezek az apró ebek megtalálhatók hercegek, nemes hölgyek karjaiban és urak lábainál. Természetesen "szegény kutyák" is voltak. Parasztok és vásárolók fogták be őket a kocsijuk elé, hogy tejtermékeket, kenyeret, szentet, seprűt és nyúl-bőrt a vásárra vagy a vásárba szállítsák.

Más helyeken a kocsi helyére szánt raktak. Századokon keresztül a sarkon élő emberek, az eszkimók is kutyák segítségével közlekedtek. Ezzel párhuzamosan, a XX. században nemes kutyafajtákat is kitenyésztettek. Már a XIX. sz. is változást mutat: ekkor születnek a kutya-kiállítások és kutyaklubok. 1859-ben Angliában tartják az első kiállítást. 4 évvel később, Párizsban, 840 kutyát mutatnak be és bírálják el a szakértők az állatkertben. E siker hatására jönnek létre a hivatalos szervezetek: a Kennel Club Nagy-Britanniában és a Francia Kutyatársaság Franciaországban. Ezek a szervezetek adják ki a Törzskönyvet és határozzák meg a különböző fajták jellemzőit.

1. fejezet: A kiválasztás menete

A modern kutyatartás céljai

Amikor kutyát választunk, joggal tesszük fel az örök kérdést: miért, mi célból? Hiszen az, hogy milyen fajtát választunk, meghatározza, hogyan gondozzuk, tápláljuk, illetve milyen egészségügyi kezelések lehetnek a jövőben esedékesek. Amit a legfontosabb tisztázni magunkban: a kutya nem játékszer a gyermeknek, nem egy automata őrző-védő berendezés, hanem egy élőlény, amiről gondoskodni kell, akkor is ha nagyobb, idősebb, betegesebb lesz. Egy kutya átlagos élettartama fajtától függően 10-16, de akár 20 év is lehet. Ezért olyan fontos a felelősségteljes kutyatartói hozzáállás.

Több célból tarthatunk kutyát, íme néhány példa a teljesség igénye nélkül:

a) **Őrző-védő céllal történő kutyatartás:** Az ember kezdetben is a veszély észlelése, és elhárítása céljából tartotta maga mellett a kutyát, hiszen kifinomultabb érzékszervekkel rendelkezik. Általában nagyobb testű, robosztusabb fajták tartoznak ide (rotweiler, doberman, komondor, kaukázusi).

b) **Munka célú kutyatartás:** Számos olyan munkafeladat van, amelyben a kutya nagy segítség lehet. Kezdetben az ősi foglalkozások mellékszereplői voltak, úgy mint haszonállatok őrzése (juhászkutyák, pl. puli, pumi, mudi, kuvasz, németjuhász), vadászat (vizslák, kopók, vérebec, terrierek, tacskók, spánielek, szetterek, pointerok, retrieverek), teherhordás (husky, malamut) illetve voltak speciális céllal kitenyésztett fajták, mint a hegyi mentésre alkalmas bernáthegyi.

c) **Hobbicélú kutyatartás:** Manapság ez a leggyakoribb tartási mód. Számos, korábban munkavonalú fajtát választanak kis méretük miatt „ölebnek”. De a történelem során számos olyan fajta volt, amelynek elsődleges célja volt a gyönyörködtetés, simogathatóság. Ilyenek pl. a pekingi palotakutya, a King Charles cavallier, vagy éppen a Bichon fajták, amelyek neve a „simogatni” szóból ered.

d) **Speciális feladatot ellátó kutyák:** ilyenek a vakvezető és terápiás kutyák, kereső és mentőszolgálatot ellátó, valamint a honvédelemben alkalmazott kutyák. Itt vannak a fenti célból tartott fajták közül olyanok, amelyek korábbi céljukból kifolyólag jól el tudják ezeket a feladatokat is látni.

Hogyan válasszunk kutyát? – A GONDOS módszer

G, mint Gondolkozzunk el!

A fajtaválasztás előtt jó tudni, mik a jellemzői, milyen a vérmérséklete, általános viszonya más állatokkal, mekkorára nő, milyen a szőrzete, vannak-e a fajtára jellemző betegségek. Ezzel sok kellemetlenségtől kímélhetjük meg magunkat. Az egyik általános probléma amikor a gazdi megveszi a kicsi és aranyos kutyust, ami később 50 kg-os felnőtt állattá válik, aminek a nevelése több erőfeszítést, türelmet, kitartást igényel. Nem is beszélve arról, hogy táplálni is kell azt a nagyméretű ebet.

Először érdemes tisztázni, hogy valóban szükséges-e a kutya a leendő gazdi számára. A gyermeknek vásárolt kiskutya jó jellemfejlesztő lehet, hiszen a felelősségtudatát erősíti. De ha a gyermek pár nap után nem foglalkozik vele, kvázi feleslegessé válik, és jobb esetben a

szülő gondoskodik róla, rosszabb esetben elvadul, megszökik, baleset éri, és a korábban nagyszerűnek ígérkező ajándékötlet tragédiaként végződik. Azt is számításba kell venni, hogy megfelelő életteret biztosítsunk kedvencünknek. Ne vegyünk pl. nagytestű kutyát egy társasházba, vagy olyan fajtát, ami nagy mozgásigényű, ha csak egy kicsiny kennelt tudnánk biztosítani neki. Ha tudjuk, hogy a kerítésen ki tud szökni, még a vásárlás vagy örökbefogadás előtt hozzuk helyre, készüljünk fel a kutya érkezésére.

O, mint Olvassunk utána!

Habár minden kutya egyéniség a legjobb, ha azelőtt ismerkedünk meg a fajta jellegzetességeivel, mielőtt az életünk része lesz. Ne feledjük, a kutyatartás hosszú folyamat, érdemes előnnyel indulni. Számptalan könyv és internetes forrás foglalkozik kutyákkal, de kérhetünk tanácsot olyan baráttól, rokntól ismerőstől, akinek olyan kutyája van, amelyet mi is szeretnénk.

N, mint Nézzünk körbe otthon!

Ha megvan milyen fajtát szeretnénk, a kutya érkezése előtt bizonyosodjunk meg arról, hogy lakásunk, udvarunk minden tekintetben „kutyabarát”. A kerítés az egyik legfontosabb: a kutya tanulja meg, hogy meddig terjed a birtok, ahová tartozik. Ezen kívül, ami feltétlenül szükséges: egy szigetelt kutyaház, ahová rossz idő esetén be tud húzódni, etető-, és itatótálak, kölyökkutyáknak valamiféle játék, illetve az ápoláshoz szükséges eszközök, úgy, mint kefe, fésű, kullancskiszedő csipesz. A kölyökkutyák fogazata még nem alakult ki rendesen, ezért különösen oda kell figyelni, hogy ne legyen szem előtt olyan tárgy, amit nem szeretnénk, hogy megrágn. Legnagyobb veszélyt jelentik az áramvezetékek, illetve az olyan apró tárgyak, amelyeket lenyelve bélelzáródást kaphat a kiskutya. Ha sétáltatni szeretnénk, akkor gondoskodjunk megfelelő méretű nyakörvről és hámról, valamint olyan pórázról, amivel biztosan meg tudjuk fékezni a kinti séták alkalmával.

D, mint Dolgozzuk össze!

A kutya egy élőlény, ami folyamatos törődést odafigyelést igényel. Nem lehet „letenni a sarokba”, és magára hagyni. A kutyák többsége ösztönösen ragaszkodó, és a végletekig hűséges, ha megfelelő törődést és odafigyelést kap gazdájától. A kutyára szánt időt jó összefésülni a napi teendőkkel, így kutya és gazdája számára is rutinszerűvé válik. Ha el kell utazni hosszabb időre olyan helyre, ahová a kutyát nem vihetjük, kérjünk meg valakit, hogy gondoskodjon róla, amíg vissza nem térünk. A kutya nehezen viseli, ha az állandó gondoskodás után egyedül marad. Ilyenkor hajlamosabb kiszökni, vagy önmagában és környezetében kárt tenni. A kutya lelki állapota kihat az egészségére, így oda-vissza igaz, hogy az egészséges kutya, boldog kutya.

O, mint Oltassuk be!

Mint ahogyan az embereknek, a kutyáknak is vannak fertőző betegségei, amelyek megelőző oltásokkal kiküszöbölhetők. Vannak kötelező, és önkéntes alapú oltások, melyek segítségével a kutya élete meghosszabbítható, így sokáig köztünk maradhatnak. A kötelező védőoltás nem csupán a saját kutyánk érdekében fontos, hanem a fertőző betegségek

terjedésében is. Egyetlen beteg kutya több tíz másikat fertőzhet meg, ami tömeges elhullást okozhat. Ennek megelőzése minden ebtartó kötelessége és felelőssége. A chipes megjelölés is a kutya jólétét, biztonságát szolgálja. Egy elveszett, nyakörv és chip nélküli kutya nagyobb eséllyel kerül gyepmesteri telepre, mint amelyben van, hiszen nem tudja elhagyni, bármely állatorvos le tudja olvasni, így akár tízszer gyorsabban visszakerül a gazdájához.

S, mint Szeressük a kutyánkat!

A kutyatartás és nevelés nem működik kölcsönös szeretet és tisztelet nélkül. A kutyák bántalmazását írott és íratlan szabályok is tiltják. A kutya-gaza kötelék olyan kapocs, amelyben mindkét fél odafigyel a másikra. A gazda feladata, hogy nevelje, ápolja, táplálja kutyáját, és minden tekintetben felelősségteljesen viselkedjen vele kapcsolatban. Cserébe a kutya feltétlen szeretettel lesz iránta, és így válik jó házőrzővé, kiskedvencé, barátta, családtaggá.

2. fejezet: A kutya táplálása

Ebben a fejezetben a leendő kutyánk táplálásával kapcsolatos fontos tudnivalókkal ismerkedünk meg kölyök kortól időskorig. Ezek általános érvényű megállapítások, azonban a pontos táplálás fajtafüggő.

Kölyökkutya táplálása

A kölyökkutyának más táplálási igénye van, mint a felnőtteknek: több energiát, kalciumot, foszfort és fehérjét igényel a növekedéshez. A kalcium- és foszforbevitelt nagyon alaposan kell ellenőrizni, hogy a komolyabb csontproblémák kialakulását elkerülhessük. A hússal vagy házi kosztal etetett kutyák jellemző betegsége a kalciumhiány, mivel ezek az ételek nem tartalmaznak semmilyen ásványi anyag kiegészítést. Ha a kalciumhiány mellett túl sok a kutyus szervezetében a D-vitamin, az gyakran növekedési rendellenességekhez vezet – ami a nem megfelelő étrend következménye. Azonban a túlzott napi kalciumbevitel ugyanilyen veszélyes a kölyökre nézve, ezért a kölyökkutyának ajánlott szárazeledelhez soha ne adjunk kalciumot.

Hibás kölyköt felnőtt táppal etetni. A kölyköket kizárólag nekik készített eledellel kell etetni, a felnőtt kutyák tápláléka számukra nem megfelelő. Az eltérő kor és méret, eltérő táplálékigényt jelent. A kölyök energiaigénye közel kétszerese lehet a felnőttekének, azonban kis gyomorméretük miatt a felnőtt állatoknak készült tápból nem tud annyit felvenni, amely a tápanyag és energiaigényét fedezné – a kistestű fajták kifejlett kori testtömegüket kb. 12 hónapos korukra elérik – így a kistestű fajtáknak nagyobb a fehérje, zsír, kalcium és foszfor stb. tartalmú tápra van szükségük. A kistestű kölyökre jellemző még a kis száj, és kis gyomor. Fontos, hogy ezek a kölyök olyan tápot kapjanak, melyek kis tápszemekből állnak, hogy könnyebben meg tudják rágni. A koncentrált tápanyagtartalom biztosítja, hogy a kölyök teljes értékű és kiegyensúlyozott tápot kapjanak, még akkor is, ha kisméretű gyomruk csak kis mennyiségű táplálékot képes befogadni.

A túlzott kalcium etetés is súlyos következményekkel járhat. A kiskutyák emésztőrendszere még nem tudja korlátozni a kalcium felszívódását, a felnőtt kutyákkal ellentétben. Ha túl magas a táplálék kalcium tartalma, vagy csonterősítő tablettákat túl adagolja a gazda, akkor annak jelentős része felszívódik a kölyök bélcsatornájából. A kalcium túl adagolás a csontosodás folyamatát megzavarja és pld. osteochondrosishoz vezethet. Ennek megelőzésére a nagytestű fajták kölyöktápjainak pld. alacsonyabb a kalcium (Ca) tartalma, mint a kisebb testű fajtáké. Tápetetés mellett az ásványi anyag készítmények etetését kerülni kell.

Hasonlóan veszélyes a vitaminok ellenőrzés nélküli (túl) adagolása, mint pld. a zsírban oldódó D-vitamin túl adagolása lágyszöveti kalcium lerakódáshoz vezet. Tápetetés mellett a vitaminkiegészítés sem javasolt.

Felnőtt kutya táplálása

A felnőtt kutya létfenntartó táplálóanyag szükséglete viszonylag kicsi. Az adag kiszámolásakor mindig vegyük figyelembe a napi energia szükségletet. A konyhai maradék ajánlott mennyisége kevesebb, mint 20%. A kiegyensúlyozatlan etetés elhízáshoz, betegségekhez, valamint az élethossz csökkenéséhez vezethet. Heti 1 koplaló-nap normális (Vemhes-, szoptató szukát koplaltatni tilos!), ha a kutyánknak tartósan nincs étvágya, az betegség előjele lehet, ilyenkor vigyük el állatorvoshoz, a szövődmények elkerülése miatt.

Idős (senior) kutya táplálása

Az időskori táplálás célja: Pozitívan befolyásolni a korral járó anyagcsere folyamatokat és változásokat. Növelni az élettartamot, és javítani az életminőséget. Megelőzni a korral járó és összefüggő betegségeket. Idős korban a kutyák szervezete legyengül, rosszabbul működik, ezért jól emészthető, könnyen hasznosuló fehérjét etessünk. Felnőtt energia igényének max. 75-80%-át kell adagolni, különben elhízás lép fel. A fogak és a mancs állapotára különösen oda kell figyelni, mert időskorban gyakoriak a szájüregi és mozgásszervi megbetegedések. Csont adagolása mértékkel történjen, ellenkező esetben nagyobb az esélye, hogy bélelzáródást kap, és orvosi segítség nélkül 1-2 nap alatt elpusztul. Mikor válik a kutya időssé? Általában az életük utolsó harmadában mutatnak korral járó változásokat. Mi történik az öregedés során? Lecsökkent aktivitás, változás a testösszetételben (csökkent izomszövet, emelkedett testzsír arány) Gyakorlatban ez azt jelenti, hogy átlagosan 20%-kal kevesebb kalória bevitel, fehérjében nincs változás, illetve vitaminos makro és mikroelemeket is pótolni kell.

Átlagos élettartam*
Nagy és óriás kutyák: kb. 10 év. (senior-7 éves kortól)
Közepes termetű kutyák: kb. 15 év. (senior-10 éves kortól)
Kis termetű kutyák: kb. 18-20 év. (senior-12 éves kortól)
*az élettartam fajtától és testnagyságtól függ

Szoptató szuka táplálása

Szoptató szuka táplálásakor a cél a megfelelő tejképzés fenntartása, a szuka kondíciójának megőrzése. Szoptatás első négy hetében nő a tejtermelés, ekkor a létfenntartó szükséglet 2-4x mennyisége is adható. Ezt az alomszám, a szuka kondíciója, és a táplálék minősége is befolyásolja. 4-5 hét múlva, mikor a kölykök szoknak át a szilárd táplálékra akkor a szuka adagja csökkenthető. Tejelválasztásban ez egy közepes méretű szukanál így néz ki: 1. hét 175ml tej, 2. hét 280 ml tej, 3. hét 304ml 4. hét 304ml, 5. hét 315ml.

A szoptató szuka számára a friss víz hozzáférése nagyon fontos, egy 35 kg-os kutyának nagylétszámú alom esetében akár 5-6 liter vízre van szüksége. Lényeges hogy a takarmány az átlagosnál legyen könnyebben emészthető. A proteinszükséglet nagyobb a laktáció idején, mint az energiaszükséglet, tehát az átlagosnál akár 25%-kal több könnyen emészthető nyersfehérjét kell tartalmaznia a takarmánynak. A zsír, mindenekelett az esszenciális zsírsavak megléte és a zsírban oldódó vitaminok szállítása miatt nagy jelentőségű. A megfelelő táp minimális zsírtartalma szárazanyagra vonatkoztatva 10%. A napi linolsav-szükséglete a szoptató szukanak 500mg/ testtömeg kg. Mivel a kölykök csekély energiaraktárral érkeznek a világra, ezért mindenképpen jól jön számukra a tej magasabb zsírtartalma. A szoptatás időszakában a felvett energia 10-20%-a legyen oldható szénhidrát formájában hozzáférhető a szervezet számára, így a tej tejcukortartalma nem csökken le a normális 3-3,5%-ról. A kölykök számától függően a szuka kb. 250-500 mg kalciumot és 175-335 mg foszfort igényel naponta testtömeg kg-onként. A házikoszt mellé mindenképpen javasolt kalcium kiegészítést alkalmazni a szuka kutyánál, de csak úgy, hogy a kalcium-foszfor arány 1,3:1 maradjon. A szoptató szukanak való táp etetésével egyidőben nincs szükség kiegészítő mennyiségű kalciumra az anyakutya számára.

3. fejezet: A kutya szőrzetének ápolása

Mint ahogyan az embereknél, a kutyáknál is fontos a bőr és a szőrzet megfelelő ápolása. A megfelelő ápolás célja, hogy szép külsőt és jó közérzetet nyújtson az állatnak. az ismertett ápolási technikák fajtánként és szőrhosszúságonként eltérőek.

Kefelés

Ha hetente többször is átkeféljük, a kutyánk mindig tiszta marad; a naponta történő kefélés, még ennél is jobb, mert az érintés erősíti a kutya szociális érzékét, jobban fog kötődni. Ez a farkasoknál is megfigyelhető, hogy az egymást nyalogató egyedek általában valamilyen érzelmi kapcsolatban állnak. A kefélő mozdulat egészen a bőr felületéig tartson, így a

masszírozó mozdulatok ösztönzően hatnak a kutya vérkeringésére, a korpa is fellazul, könnyebben eltávolítható. A kutya szőrzetétől és hosszától függ, hogy ehhez a feladathoz milyen felszerelésre van szükség.

A hosszúszőrű kutyák keféeléshez fémfogú kefére van szükség, amelynek hosszú, kerek végű, rozsdamentes acélból vagy krómozott fémből készült fogai vannak. A rövid-, közép-, és néhány hosszúszőrű kutya szőrpolásához a sörtés kefe a legjobb. Létezik még simogató kefe a szőrcomók és elhalt szőrszállak eltávolításához; gumikefe a sima szőrzet fényesítésére és az elhalt szőrszállak eltávolítására; továbbá ollót, nyíró késeket, bontófésűket, hajszáritót és egyéb szőrpolási kellékeket is lehet használni.

Fésüléskor mindig ellenőrizni kell, hogy nincs-e a kutya szőrében bogáncs vagy egyéb makacs növényi anyag; esetleg szörgubancok, amelyek általában a fül mögött és a lábakon alakulnak ki. A keféelés során lehet ellenőrizni, hogy nincsenek-e vágások vagy karcok a bőrön (bakteriális és gombás fertőzések táptalaja lehet, amit nehéz és költséges kezelni). Minden kutyának hullik a szőre, bár néhány fajtának határozottan jobban, mint a többinek. A rendszeres fésülés segít a szőrhullást ellenőrzés alatt tartani. Ha a szokásosnál jobban, vagy csak egy ponton hullik a szőr, az betegség jele is lehet.

Fürdetés

A kutyának fajtától és szőrzettípustól függően, rendszeresen, de nem túl gyakran fürdetésre van szüksége. A túl gyakori fürdetés eltávolítja a természetes olajokat a bőréről, szőrzete pedig száraz és kemény lesz. Fürdetéshez külön kutyáknak gyártott sampont kell használni, mert fürdés alatt gyakran nyalják le magukról a vizet, amivel megeheti a sampont is. Fürdetéshez alkalmas lehet egy fürdőkád vagy egy medence. A kutyák füle nagyon érzékeny, és mivel nem tudják kirázni belőle a vizet, a fülnyílást fürdés előtt elővigyázatosságból le kell zárni vattagolyók segítségével. A szem irritációja is elkerülhető egy pár csepp ásványi olajjal. A fürdetés meleg vízzel történjen, nehogy tüdőgyulladást kapjon. Nedvesítés után a sampont a nyaka hátsó felére vigyük fel. Az alapos behabozást és dörzsölést követően jöhet az öblítés langyos vízzel. Egy törölközővel erőteljesen át kell dörzsölni, hogy minél szárazabb legyen (ebben ő is besegít majd egy rázkódással).

Karomvágás

Hogy a kutya lábai egészségesek legyenek, a karmait rendszeresen le kell vágni. A hosszú karmok zavarják a járásban, kínossá vagy fájdalmassá tehetik azt. Ugyanakkor könnyen eltörhetnek. Ez általában a karomágynál történik, ahol erek és idegek találhatóak és olyankor állatorvoshoz kell vinni az állatot. Karomvágáshoz speciális karomvágót szabad alkalmazni, ami vágja, és nem töri a karmokat. A legtöbb ilyen vágó biztonsági szerkezettel van ellátva, hogy megakadályozza a karmok túl rövidre történő vágását. Csak a végeit kell levágni, hisz tele vannak vérerekkel. Ha a karom fehér, a vérerek láthatóak, de ha fekete, akkor nem, ilyenkor óvatosan kell eljárni. Csak a kampó alakú részét kell levágni, ami lefelé hajlik. Sok kutya nem szereti, ha a karmait vágják. Az egész eljárás fájdalommentessé tehető, ha már kölyök korától hozzá van szoktatva. Ha véletlenül megsérül a vérerek valamelyike, egy kevés összehúzó porral el lehet állítani a vérzést. Ha az otthoni vágás nem megoldható bármely állatorvos vagy kutyakozmetikus meg tudja csinálni.

A fülek tisztítása

A kutya füleit havonta egy alkalommal kellene tisztítani és akkor is, inkább olyankor, ha az állat hajlamos a különböző fülbetegségekre. Csak a fülek külső részét kell megtisztítani, egy nedves ruhával vagy egy ásványi olajba áztatott vattacsomóval. A hallójárat belső részébe nem szabad semmit sem belenyomni. Egyes kutyáknak ki kell húzni a szőrt a füléből, hogy a levegő tudjon benne áramlani; erről az állatorvos tud bővebb felvilágosítást adni, hogy melyik fajtáknál szükséges.

Szemtisztítás és fogmosás

A szem egy igen érzékeny pont, ezért a kisebb váladékokat (csipát) nedves vattakoronggal kell eltávolítani. Egyes fajtáknál javasolt a kefével történő fogmosás, mert a fogkőképződés gyulladást, foghullást okoz, de általánosságban elegendő, ha biztosítunk neki rágó játékokat, amelyek segítenek a fogainak tisztántartásában. Viszont ahogy a kutya öregszik, fogkő képződhet a szájában és ez speciális tisztítást igényel, amelyet csakis állatorvos végezhet.

Bűzmirigyek

A bűzmirigyek a kutya végbélnyílásának két oldalán helyezkednek el, ezek olyan mirigyek, amelyek bűzt árasztanak, amikor a kutya székletet ürít. A bűzmirigyek telítettségét, és nem megfelelő ürülését a kutya azzal jelzi, hogy húzza a farát a földön, illetve nyalogatja vagy vakargatja a végbélnyílását. Ez állatorvos által és otthon is egyaránt kezelhető.

4. fejezet: Alapvető nevelési módszerek

A kiképzés alatt a fokozatosságot be kell tartani! Csak akkor térjünk át az új feladatra, ha az előbbi már tökéletesen megy. Lehetőleg naponta foglalkozunk a kutyával, ha csak 5-10 percet is. Ennyi időt viszont minden nap szánjunk rá! A kutya csak állandó ismétléssel tanul. Az ismétlés nagyon fontos! Ha gyengébb a kutya teljesítménye, intenzívebben kell gyakorolni. A sietség felszínes eredményt hoz. A kiképző legfőbb erénye a TÜRELEM! A kiképzés előrehaladtával kombináljuk a gyakorlatokat, így tegyük változatossá a gyakorlást a kutya számára.

A nevelést már kölyökkorban el kell kezdeni. Az alapvető vezényszavakat a fiatal kölyök is megtanulja, főleg, ha alkalmazzuk a pozitív megerősítés módszerét. Ez azt jelenti, hogy amikor a kutya az elvárt cselekményt hajtja végre, jutalomfalattal vagy lelkes dicsérettel megerősítjük benne, hogy érdemes „szót fogadnia”, mert utána számára pozitív élmény következik. Ahogy a kiskutya nő, bonyolultabb feladatokat is könnyedén megtanul, lényeg, hogy fokozatosan terheljük. Az átlagos családi kutyának nem szükséges sok és bonyolult feladat megtanulása, de azt mindenképpen el kell érni, hogy az eb biztosan behívható legyen, tudjon pórázon fegyelmezetten közlekedni, vezényszóra leüljön, helyben maradjon. A legjobb, ha a kutyával kutyaiskolába járunk, ott a gazdi is megtanulhatja a nevelés gyakorlati módszereit.

5. fejezet: Állategészségügyi szabályok

A kutyák életminőségében nagy szerepet játszik az állatorvosi kontroll. Ez kölyök kortól kezdődik az első kombinált oltással. Számos betegség végezhet a kutyánkkal, ha nem tartjuk be a ajánlott oltási rendet. A kutyák leggyakoribb fertőző betegségei: veszettség, Aujeszky-féle betegség, szopornyica, Parvovírusos bélgyulladás, Coronavírus okozta bélgyulladás, fertőző májgyulladás (Rubarth kór), leptospirozis. Főbb paraziták: bolháság, kullancsok, rühesség, galandférgesség, orsóférgesség, bőr-, szív- és tüdőférgesség.

A szopornyica tünetei

A szopornyica a kutya és rokonai hevenyen lezajló, néha azonban elhúzódó, lázas betegsége. A tünetegyüttes főként a légutak és egyéb nyálkahártyák hurutjában, valamint idegrendszeri és ritkábban bőrkiütéses tünetekben nyilvánul meg.

A betegség terjesztésében a fertőzött kutyának van döntő szerepe, amely már a lappangási idő alatt ürítheti a vírust különféle váladékaival, elsősorban az orrváladékkal és a vizelettel. A fertőzés közvetlen érintkezéssel vagy takarmány, ivóvíz, eszközök közvetítésével terjed. Városi településeken a sűrű érintkezési lehetőségek miatt a kutyák fiatalabb korban fertőződnek. A betegség egyes vidékeken 3-4 évenként kifejezett járványokat okoz.

A szájon át vagy belélegzéssel felvett vírus a toroktájéki nyirokszövetekben szaporodik el, majd a véráramba jut. A véráramon keresztül a vírus elárasztja az egész szervezetet. A viraemiával (vírus szaporodása a vérben) kezdődő lázas szakaszban, amely többnyire 4-7 napig tart, a vírus főként a lép, a csontvelő és a nyirokcsomók szöveteiben szaporodik el.

A Parvovírus tünetei

Mindenütt előfordul, a kutyák egyik igen gyakori betegsége. A beteg kutyák bélsarukkal nagy mennyiségben ürítik a vírust, amely nagyfokú ragályozó, és ellenálló képessége miatt, valamint a kutyák szabad mozgása következtében gyors terjedésre hajlamos járványokat okoz. A vírus a fertőzést követő 3-4 nap múlva kezd a bélsárral ürülni, maximumát a klinikai tünetek tetőfokán, a fertőzés utáni 6-8. napon éri el, majd a vírusürítés többnyire 2-3 hét múlva megszűnik.

A szájon át felvett vírus elsődlegesen a torok nyirokszöveteiben szaporodik el, majd a véráramba jut. A vérárammal való szóródást követően a vírus elsősorban a bélnyálkahártya hámsajtjeiben, a nyiroksejtekben és kölyökkutyákban a szívizomszövetekben is szaporodik. A vírus a tünetek jelentkezését követő 2. naptól gyakorlatilag minden szervben, szövetben megtalálható.

A betegség lappangási ideje többnyire 2-4 nap, és legtöbbször heveny bélgyulladás kórképében zajlik le. A betegek többnyire hőemelkedés mellett bágyadtak, étvágytalanok, majd 1-2 nap múlva ismétlődő hányás és súlyos hasmenés, olykor bélelőésés jelentkezik. A kutyák elesettek, nehezen készíthetők mozgásra. Ritkán, nagyon érzékeny kutyákon, a betegség túlheveny alakját észleljük, amikor a lázas és leverte kutyák 1-2 nap alatt elhullanak.

Az Aujeszky féle betegség oka és tünetei

Másik neve „álveszettség”. A vírus fenntartója a sertés. Lappangási idő: 3-6 nap. A kutya ill. más húsevő szájon át fertőződik a már beteg sertés/vaddisznózsigerével/húsával, vírust tartalmazó vizelettel, vérrel, szennyezett táplálékkal. Nagyfokú bágyadtsággal, levertséggel kezdődik. Az állat nem eszik, összekuporodva, ijedt arckifejezéssel ül, vagy minden átmenet nélkül teljesen céltalanul fel-le rohangál. Izgatottan, erőteljesen nyalogatja, később véresre vakarja, harapdálja egyre jobban viszkető testrészeit, miközben nyög, nyüszít. A kínzó viszketés olyannyira elviselhetetlenné válhat, hogy a szerencsétlen eb/róka szinte lerágja a saját végtagjait. Egyre nyugtalanabbul szaladgál össze-vissza, néha hampereg, a kutya esetleg a gazdáját is megtámadhatja. Garatbénulás miatt képtelen nyelni, állandóan habos

nyál folyik a szájából, esetleg rángatózik is. Pupillája teljesen kitágul, s ez rémült kifejezést kölcsönöz neki. A lefolyása drámai: a kutya/róka 24-36 órán belül elhullik. A betegség megelőzhető, ha nyers sertéshúst soha nem adunk kutyánknak, macskánknak.

[A szükséges oltási programról mindig konzultáljunk állatorvosunkkal.](#)

A vakcinázások időpontjáról, és azok sorrendjéről a szakember tud döntést hozni a kiskutya előéletének, egészségi állapotának, az anya oltottságának, és a településen esetlegesen jelentkező járványoknak az ismeretében. Vesztség ellen azonban minden 3 hónapos kort betöltött ebet kötelezően vakcinázni, utána pedig 6 hónap múlva, majd évente az oltást ismételni kell. Ezek megtörténtét az állatorvos bejegyzi az oltási könyvbe, vagy kisállat útlevélbe. Az oltással egyidőben a belső parazitamentesítést (féreghajtást) is el kell végezni. Vesztség ellen csak a microchippel (transponderrel) megjelölt kutyát lehet vakcinázni, tehát a chippeztetést az oltást megelőzően el kell végeztetni állatorvosunkkal.

Az ivartalanítás fontossága

A kutyák nem szabályozott szaporodásából születnek meg azok a kölykök, amelyek sok esetben menhelyen, vagy gyepmesteri telepen végzik, ahol rövid időn belül elaltatják őket. Ennek a nem kívánt szaporulatnak az elkerülésére szolgál az ivartalanítás, amelyet kanok és szukák esetében is el lehet végezni. A műtét, mint végleges megoldás, szukáknál a petefészkek vagy a méh és a petefészkek együttes eltávolításából, kanoknál a herék eltávolításából áll. Az ivartalanítás a legbiztosabb módja a nem tenyésztésre szánt kutyák nemkívánatos szaporulata megelőzésének. Az ivartalanítás nem csak azért fontos beavatkozás, hogy csökkentsük az utcákon kóborló, vagy menhelyeken és gyepmesteri telepeken sínylő kutyák számát, hanem azért is, mert a műtéttel mind a szuka, mind a kan kutyánkat számos egészségügyi problémától óvhatjuk meg. A petefészkek-, méh-, heredaganatok kialakulása értelemszerűen nem fog bekövetkezni, de nagyon fontos tudni, hogy az időben elvégzett ivartalanítással a kutyák emlődaganata kialakulásának esélye kb. 90 %-kal csökken! Az emlődaganat pedig a szuka kutyák legelterjedtebb daganatos megbetegedése.

6. fejezet: Jogi kötelezettségek

Kevés gazdi van tisztában azzal, hogy egy kutyatartónak a felelős állattartás nem csak valamiféle iránymutatás vagy javaslat, hanem olyan kötelezettség, amit az állatvédelmi törvény és az erre vonatkozó jogszabályok írnak elő. Nagyon fontos tisztában lenni azzal, hogy milyen felelősség terheli a gazdit például akkor, ha szabadon hagyja kószálni az állatot, ha nem gondoskodik az időjárásnak megfelelő elhelyezésről, ha nem oltatja be vesztség ellen, vagy ha chip nélkül tartja a kutyáját.

A kutyások büntetésével és szankcionálásával kapcsolatban is sok a tévhit és a csúsztatott információ. Örök kérdés például, hogy hány kutyát tarthat valaki a lakásában. A legtöbben úgy tudják, hogy ezt az önkormányzat határozza meg, de ez nem teljesen így van. Nézzük a legfontosabb kutyatartókra vonatkozó előírásokat.

Kutyatartók kötelességei az állatvédelmi törvényben:

- jó gazda gondossága, azon belül az állat etológiai sajátosságainak megfelelő tartás.
- a kutyát chippel ellátni
- vesztség elleni kötelező éves oltást beadatni
- napi legalább egy alkalommal ellenőrizni a kutyát (tehát aki több napra magára hagyja a kutyát a kertben, megszegi az állatvédelmi törvényt)
- szökés megakadályozása (bizony az is megszegi a törvényt, aki nem gondoskodik szökésmentes kerítésről)

- időjárás viszontagságainak megfelelő fedezék
- bejelentés az önkormányzati ebnyilvántartásba

Kutyatartók kötelességei a kedvtelésből tartott állatokról szóló kormányrendeletben

- kutyát forgalmazni, eladni, örökbe adni kizárólag chippel lehet
- az örökbefogadott kutya chip beültetési költsége az örökbefogadót terheli
- oltások és féregajtások dokumentálása, vagyis az oltási könyv pontos vezetése
- nyolc hetes korig az anyjuk mellett kell tartani a kiskutyákat! (Számos esetben előfordul, hogy 6 hetes kiskutyákat kivesznek az alomból, pedig ez nemcsak káros a kölyköknek, hanem tilos.)
- a kutyát közterületen csak pórázon szabad vezetni. Póráz nélkül a kutyafuttatókban lehet elengedni, amennyiben nincs elegendő mennyiségű és minőségű futtató a településen, úgy azokat az önkormányzat dolga kialakítani és üzemeltetni.

Ide tartozik egy fontos kérdés, mely sok városi kutyatartót érint: hány kutyát tarthatunk a lakásunkban és ezt ki határozza meg? Ezt a kérdést bizony kormányrendelet szabályozza és nem az önkormányzati rendeletek. A jogszabály nem a darabszámot limitálja, hanem testmérettől függő tartási helyet ír elő az alábbiak szerint:

- a) Kistestű kutya (20 kg alatt): min.10 nm
- b) Közepes testű kutya (20-40 kg): min. 15 nm
- c) Nagytetű kutya (40 kg felett) : min. 20 nm

Csoportosan tartott kutyákra min. 6 nm tartási hely vonatkozik, tehát egy 60 nm-es lakásban akár 10 kutya is tartható. Itt jönnek be azok az önkormányzati rendeletek, melyek darabszámban limitálják a tartható kutyák számát. A kutyatartónak kötelessége továbbá felszedni közterületen az ürüléket, viszont azt már kevesen tudják, hogy az önkormányzat feladata az elegendő számú ürülékszedő zacskó és zacskótartó edény kihelyezése a közterületekre! Ilyen esetben a bírságolás akkor igazságos, ha kint van a zacskó és a tartó, de nem használjuk! Ettől függetlenül inkább vigyünk magunkkal zacskót és szedjük fel mindig az ürüléket.

Végül még egy fontos dolog, melyről érdemes tudni. Nincs olyan, hogy saját magát sétáltató kutya! Az ilyen kutya kóborló kutya, melyet a gazdája hagyott kóborolni így jogszabályt sért. Akármilyen okos a kutya és mindig hazajön, nem engedhető egyedül sétálni! Ezzel a magatartással nemcsak a kutya kerül veszélybe, hanem más emberek és állatok testi épségét is veszélyezteti, valamint komoly közlekedési balesetet is okozhat.

Minden kutyatartónak kötelessége és feladata, hogy a rá vonatkozó előírásokat és normákat betartsa, hiszen mindannyiunk érdeke, hogy kutyások és nem kutyások békében éljenek egymással.

Felhasznált források:

1. *Dr. Kajó Cecília: A kutyatartás jogi szabályozása- előadás, 2018. május 23. Állatorvostudományi Egyetem, az Mindenünk a kutya szakmai nap*
2. *Rózsáné dr. Várszegi Zsófia-kynológia- előadásanyag, Debreceni Egyetem MÉK*
3. *Ujhelyi Tamás: A vadászkutya kiképzése- előadás- Debreceni Egyetem MTK, 2006.május 12.*
4. *A kutya szőrének ápolása- háziállat magazin online*
(<http://www.haziallat.hu/kutya/gondozas/kutya-szorenek-apolasa/3879/>) utolsó hozzáférés: 2018. szeptember 4.